

<p>פסק הדין המלא כאן</p>	<p>בג"ץ 635/23, בג"ץ 2713/23 פקיד שומה חקירות תל אביב נ' בית המשפט המחוזי תל אביב ואח', בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, בפני כב' הש' ד' מינץ, כב' הש' ע' גרוסקופף, כב' הש' ר' רונן, ניתן ביום 26.3.2024.</p>
<p>נושא פסק הדין</p>	<p>בקשה להורות על ביטולם של שני פסקי דין שניתנו על ידי בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בשאלת המסלול הדיוני המתאים לבירור טענות של עו"ד לחסיון מסמכים שנתפסו במשרדו בעקבות צו חיפוש שיפוטי.</p>
<p>תיאור המקרה</p>	<p>השאלה העומדת במרכז בעתירות קשורה ביחס שבין הוראות סעיפים 235א-235ד לפקודת מס הכנסה לבין הוראות פקודת סדר דין פלילי (מעצר וחיפוש)[נוסח חדש], התשכ"ט-1969. סעיפי הפקודה המוזכרים מסמיכים את פקיד השומה לדרוש ולתפוס מסמכים המצויים בידי עורך דין, וכוללים הוראות דיוניות בנוגע להעלאת טענת חיסיון מצד עורך הדין לגבי אותם מסמכים. ההוראות בפקודת סדר הדין הפלילי הן כלליות ורחבות יותר בנוגע לתפיסת חפצים. לפיהן, בית המשפט רשאי לתת צו חיפוש שמכוחו ניתן גם לתפוס חפצים שונים המאותרים במסגרת החיפוש. בית המשפט השלום רשאי לצוות על מסירת החפץ או שינהגו בו אחרת כהוראת בית המשפט, ועל החלטה זו ניתן לערור לבית המשפט המחוזי. על החלטת המחוזי ניתן לערער ברשות לבית המשפט העליון.</p> <p>שני המשיבים הם עורכי דין אשר העותר ניהל חקירה נגד כל אחד מהם בחשד לביצוע עבירות על פקודת מס הכנסה. במסגרת החקירות, פנה לבית משפט השלום לקבלת צו חיפוש. בעקבות הצווים, נתפסו על ידי העותר מסמכים שונים שלגביהם טענו המשיבים טענות חסיון עו"ד-לקוח. העותר הפקיד את המסמכים בכספת בית המשפט המחוזי. בעקבות כך התעוררה סוגיית סמכותו של בית המשפט המחוזי לדון בהמשך תפיסת המסמכים, או במלים אחרות- האם המסלול הקבוע בפקודה לבירור טענות של עורך דין לחסיון מסמכים שנתפסו במשרדו, חל גם במקום שבו עורך הדין הוא החשוד ומסמכיו נתפסו על פי צו חיפוש שניתן מכוח פקודת סדר הדין הפלילי. בשני פסקי הדין דנן, נקבע כי ההסדר הקבוע בפקודה שמור רק לאותם מצבים שבהם מסירת המסמכים נעשית מכוח דרישה המופנית לעורך דין על ידי פקיד השומה במסגרת סמכותו המנהלית, בקשר להתנהלות לקוחותיו. מכאן העתירה.</p>
<p>טענות הצדדים</p>	<p><u>טענות העותר</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - פסקי הדין אמצו פרשנות שגויה- סעיפי הפקודה קובעים מסלול ייחודי לבירור טענת חסיון, מדובר בהסדר בעל תחולה רחבה, והוא חל גם במקרים שבהם פקיד השומה פעל להוצאת צו חיפוש מכוח פקודת סדר הדין הפלילי. - יש לראות בהוראות סעיפי הפקודה הסדר ספציפי הגובר על הדין הכללי. - אם נקבל את הטענה שהוראות הפקודה חלות גם במקרים שבהם מוצא צו חיפוש לפי פקודת סדר הדין הפלילי, הדבר ישרת תכלית דיונית ושיקולי יעילות ומבטיחה אחידות במתן ההחלטות.

<p>- באשר לנימוק הדיוני ביחס למסלול הנבחר- עתירה לבג"ץ- טען העותר כי הדבר נובע מהוראת 235ד(ה) לפקודה שלפיה, החלטת המחוזי היא סופית וכן, מכיוון שהמדובר בשאלת סמכות בית המשפט.</p> <p><u>תמצית נימוקי המשיבים</u></p> <p>- פסק הדין של בית המשפט המחוזי הוא סופי, אף אם נפלה סו הטעות ולפיכך דין העתירה להידחות.</p> <p>- סעיפי הפקודה האמורים דנים במצב שבו פקיד השומה מורה על מסירת המסמכים, לעומת הוראות פקודת סדר הדין הפלילי שלפיהן העותר פועל לפי צו שיפוטי. נוכח זאת, הסדר החיסיון החל בפקודת מס הכנסה מיועד אך ורק לחקירות של פקיד השומה בעניינים אזרחיים. בנוסף, יש חשיבות לשאלה האם עורך הדין הוא עד או בא כוח החשוד או החשוד בעצמו. שכן, אם הוא החשוד, עלול להיפגע חסיון הלקוח בשל עניין שלא קשור אליו.</p>	
<p>תמצית פסק הדין</p> <p><u>בעתירה נדחתה מהנימוקים שלהלן:</u></p> <p><u>כב' הש' ד' מינץ</u></p> <p>השופט מינץ לא שוכנע במטענת העותר לגבי אפשרות ההתערבות של בית המשפט העליון משעה שעסקינן בסמכות בית המשפט המחוזי. השופט מתייחס לשאלת סמכותו של בית המשפט המחוזי לדון בטענות חסיון המועלות על ידי עורך דין לגבי מסמכים שנתפסו על פי צו חיפוש שיפוטי, ומביא את הסעיפים הרלוונטיים מתוך פקודת סדר הדין הפלילי. בהתאם לסעיפים אלה, מסמך שנטען כי הוא נהנה מחסיון עורך דין-לקוח שנתפס על ידי המשטרה, יגרור פנייה לבית המשפט שיחליט על גורל המסמך והשארתו בידי המשטרה. בהתאם לסעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין עולה כי בית המשפט מנוע מלהורות לגורם כלפיו חל החסיון למסור ראייה, אלא אם בעל החסיון ויתר עליה. לצד הוראות אלה, מביא השופט את הוראות פקודת מס הכנסה ומגלה כי היקף החסיון הניתן מכוח סעיף 235ב לפקודת מס הכנסה מצומצם יותר.</p> <p>באשר לשאלה- האם ניתן לעשות שימוש במסלול המעוגן בפקודת מס הכנסה לבירור טענות המועלות על ידי עורך הדין לחסיון מקום שבו המסמכים נתפסו על פי צו חיפוש שניתן מכוח פקודת סדר הדין הפלילי, השופט מבצע מהלך פרשני שתחילתו בלשון החוק. בהקשר זה, עומד על כך שהדרישה בסעיפי פקודת מס הכנסה היא כי דרישת המסמכים היא של פקיד השומה. עוד באותו הקשר, קובע כי עמדת העותר שניתן לפעול במתווה הוראות פקודת מס הכנסה במקביל לקיומו של הליך להוצאת צו חיפוש שיפוטי אינה מתיישבת על לשון החוק ולפיכך, אינה יכולה לעמוד.</p> <p>נוכח זאת קובע השםט מינץ כי יש לדחות את העתירות.</p> <p><u>כב' הש' רונן</u></p> <p>השופטת רונן מסכימה למסקנת השופט מינץ, ומבהירה כי משבחר העותר במסלול אחד (המסלול לפי פקודת מס הכנסה או לפי פקודת סדר הדין הפלילי), טענות החסיון ייבחנו בהתאם לקבוע בפקודה.</p> <p>השופטת לא התייחסה לשאלה האם רשאי העותר לפנות בעתירה לבג"ץ.</p>	

<p><u>השופט ע' גורסקופף :</u></p> <p>השופט מסכים עם עמדתו העקרונית של השופט מינץ.</p> <p>השופט גרוסקופף לא מצא פגם בפנייה לבית המשפט העליון בשבתו כבג"ץ בכדי לברר מה ההסדר החוקי לפיו יש לדון בטענת חסיון מסמכים שנתפסו במשרד עורכי דין. אך, ציין כי משבחר פקיד השומה במסלול של הוצאות צו שיפוטי מכוח פקודת סדר הדין הפלילי, הסמכות לדון בשאלת החסיון צריכה להינתן לבית המשפט שהוציא את הצו, ואין תחולה ישירה להסדר הקבוע בסעיפי פקודת מס הכנסה.</p> <p>עוד יצוין כי מבחינה מהותית, סבור השופט גרוסקופף כי לא צריך להתקיים שוני בין מסלול הצו השיפוטי למסלול דרישת פקיד השומה- במובן זה שחסיון לא מונע העברת מסמכים, בין אם נדון במסלול זה או אחר. לצד זאת, עורך השופט סיכום לשהסדלים השונים בין ההסדרים המשפטיים ומצטרף לעמדה כי העותר אשאי לבחור בין שני המסלולים לפי היתרונות והחסרונות המאפיינים כל אחד מהם.</p> <p>הוחלט כאמור בחוות דעתו של השופט מינץ.</p>	